

บทที่ 4

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ตำรวจกับผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยหยิบยกประเด็นกรณีศึกษาที่จังหวัดนนทบุรีนั้น เนื่องจากผู้วิจัยเคยเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งรับผิดชอบงานสืบสวนปราบปรามอยู่ในท้องที่ของจังหวัดนนทบุรี โดยในทางปฏิบัติมักประสบปัญหาและความยุ่งยากต่อคดีการสืบสวนและปราบปราม แม้ว่าในการวิเคราะห์สถานการณ์และรูปการ หรือสันนิษฐานในขั้นต้น การสืบสวนน่าจะดำเนินไปได้ดี แต่ในทางปฏิบัติมักประสบปัญหาความยุ่งยากอันเนื่องมาจากท้องที่และความร่วมมือของประชาชนซึ่งเป็นกุญแจสำคัญอันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงของงานสืบสวน และปราบปรามได้ ดังนั้นปัญหาในท้องที่และประชาชนจึงเป็นตัวแปรสำคัญยิ่งที่ผู้วิจัยได้ยกประเด็นเป็นกรณีศึกษา อีกทั้งคาดว่าจะส่งผลให้สามารถนำสิ่งที่ศึกษามาได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานในท้องที่ได้เป็นอย่างดี

ประชากรตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

- 1) กลุ่มที่เป็นข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี จำนวน 24 คน และ
- 2) กลุ่มที่เป็นผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง หรือประชาชนตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกลุ่มที่เป็นข้าราชการตำรวจ ผู้วิจัยทราบดีว่าข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามผู้ใดมีความจริงใจและมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ที่จะนำมาใช้ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สำหรับกลุ่มที่เป็นผู้นำท้องถิ่นผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกจากลักษณะบทบาททางสังคมและโดยตำแหน่ง อาทิ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภา อบต. คณะกรรมการชุมชน เป็นต้น ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 13 และ 14

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลทั่วไปของประชากรตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปราม

ลักษณะประชากร	N = 24	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั้นยศ		
ชั้นสัญญาบัตร	4	17
ชั้นประทวน	20	83
รวม	24	100
ประสบการณ์ทำงานในท้องถิ่น		
น้อยกว่า 5 ปี	6	25
5-10 ปี	12	50
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	6	25
รวม	24	100

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลทั่วไปของประชากรตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่น

ลักษณะประชากร	N = 30	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งหรือสถานภาพ		
สมาชิกสภาจังหวัด	4	13
สมาชิกสภาเทศบาล	3	10
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	6	20
กรรมการหมู่บ้าน-ชุมชน	17	57
รวม	30	100
ประสบการณ์ทำงานในท้องถิ่น		
น้อยกว่า 5 ปี	12	40
5-11 ปี	5	17
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	13	43
รวม	30	100

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (depth interview) และใช้การสังเกตร่วมในการสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะใช้ตามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่น โดยแยกชุดของแบบสัมภาษณ์ไว้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุด เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ทั้งในเชิงถ้อยคำ หรือภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มประชากรอีกห้องที่หนึ่ง จำนวน 25 คน ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปราม จำนวน 12 คน และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน 13 คน จากนั้นนำเครื่องมือที่ผ่านการทดลอง (try-out) มาปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจริงโดยการจ้างพนักงานสัมภาษณ์ และซักซ้อม การสัมภาษณ์ พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนและวิธีการสัมภาษณ์แก่พนักงานจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน และออกพื้นที่ไปสัมภาษณ์ โดยมีผู้วิจัยร่วมทีมไปดำเนินการสัมภาษณ์พร้อมทั้งสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้วิธีการนัดผู้ถูกสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล หลังจากที่สัมภาษณ์เสร็จสิ้น โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตมาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อการนำเสนอในเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติบรรยาย อันได้แก่ ค่าร้อยละมาอธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้มา

ระยะเวลาของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 20-40 นาที ต่อคน ซึ่งช่วงเวลาของการสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลนั้น แสดงในตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดกระทำข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย	ช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล			
	ปี 2541		ปี 2542	
	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม
ข้าราชการตำรวจสืบสวนปราบปราม	_____			
กลุ่มผู้นำท้องถิ่น		_____		
รวบรวมและจำแนกประเด็น			_____	
วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ			_____	
จัดพิมพ์และทำรูปเล่ม				_____

ตารางที่ 16 แสดงประเด็นความคิดเห็นที่สำคัญของตำรวจฝ่ายสืบสวนและปราบปราม
เกี่ยวกับการปฏิบัติงานอันเนื่องมาจากกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่น

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น						หมายเหตุ
	มาก		ปานกลาง		น้อย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. อิทธิพลในท้องถิ่นสร้างความ หนักใจในการปฏิบัติงานของ ตำรวจ	21	87	3	13	-	-	
2. กรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มีผู้ อยู่เบื้องหลังความขัดแย้งนั้น	19	79	5	21	-	-	
3. กลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นช่วยการ ปฏิบัติงานของตำรวจได้	16	67	8	33	-	-	
4. กลุ่มอิทธิพลให้ความร่วมมือกับ ตำรวจในการสืบสวนปราบปราม	20	83	4	17	-	-	
5. กลุ่มอิทธิพลเป็นผู้กระทำความผิด กฎหมายเสียเอง	22	92	2	8	-	-	

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามมีความคิดเห็นต่อประเด็นอิทธิพลท้องถิ่นมีผลต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จำนวน 24 คน เห็นว่ากลุ่มอิทธิพลเป็นผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายเสียเอง ซึ่งเป็นความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 92 และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 8 มี

ความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเห็นว่ากลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นสร้างความหนักใจในการปฏิบัติงานของตำรวจ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87 เห็นด้วยมาก และอีก 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 มีความเห็นต่อประเด็นดังกล่าวในระดับปานกลาง สำหรับในประเด็นที่ว่ากลุ่มอิทธิพลให้ความร่วมมือกับตำรวจในการสืบสวนปราบปรามได้นั้น กลุ่มตัวอย่าง 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 83 เห็นด้วยระดับมาก ส่วนอีก 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17 เห็นด้วยในระดับปานกลาง สำหรับประเด็นกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มีผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังความขัดแย้งนั้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 79 เห็นด้วยระดับมาก ส่วนอีก 5 คน หรือร้อยละ 21 เห็นด้วยในระดับปานกลาง และในประเด็นที่ว่ากลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นช่วยการปฏิบัติงานของตำรวจได้นั้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน หรือร้อยละ 67 เห็นด้วยระดับมาก ส่วนอีก 8 คน หรือร้อยละ 33 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 17 แสดงประเด็นความคิดเห็นที่สำคัญของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการมีส่วนร่วมกับการกิจของตำรวจในท้องถิ่น

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น						หมายเหตุ
	มาก		ปานกลาง		น้อย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. บทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการช่วยเหลืองานของตำรวจ	27	90	3	10	-	-	
2. บทบาทของผู้นำท้องถิ่นต้องมีอิทธิพลถึงจะดูแลกำกับงานในท้องถิ่นได้ดี	6	20	17	57	7	23	
3. การประสบกับปัญหาความขัดแย้งกับตำรวจ	-	-	-	-	30	100	
4. อิทธิพลเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ	16	53	9	30	5	17	

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อประเด็นการมีส่วนร่วมกับการกิจของตำรวจในท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จำนวน 30 คน ซึ่งพบว่าในประเด็นที่ว่าบทบาทของผู้นำท้องถิ่นมีส่วนช่วยเหลืองานของตำรวจ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมาก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ส่วนอีก 3 คน หรือร้อยละ 10 เห็นด้วยระดับปานกลาง ส่วนกรณีที่ว่า อิทธิพลเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จนั้น

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมาก จำนวน 16 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 53 และอีก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 เห็นด้วยระดับปานกลาง และอีก 5 คน หรือร้อยละ 17 เห็นด้วยระดับน้อย ส่วนในประเด็นบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่ต้องมีอิทธิพลถึงจะสามารถดูแลกำกับงานในท้องถิ่นได้ดั่งนั้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 คน หรือร้อยละ 57 เห็นด้วยปานกลาง และกลุ่มตัวอย่าง 7 คน หรือร้อยละ 23 เห็นด้วยน้อย ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพียง 6 คน หรือร้อยละ 20 ที่เห็นด้วยระดับมาก สำหรับกรณีความขัดแย้งกับตำรวจ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน หรือร้อยละ 100 ตอบว่ามีความขัดแย้งน้อยมาก

จากผลของการศึกษาที่ได้จากการที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการใช้เทคนิคการสังเกต เข้าร่วมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามในท้องที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 24 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน การนำเสนอผลของการศึกษาที่ได้ ผู้วิจัยจะนำเสนอความคิดเห็นต่อกรณีความขัดแย้งของข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามที่มีต่อกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นอันส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติภารกิจของตำรวจ ตลอดจนนำเสนอผลของการศึกษาที่มีต่อความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่มีผลต่อความร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจของตำรวจในท้องที่ จากนั้นจึงประมวลสรุปผลการศึกษาในเชิงสังเคราะห์ต่อไป

ผลการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามเกี่ยวกับกรณีอิทธิพลของท้องถิ่นที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของตำรวจ

จากผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามในท้องที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 24 คน จำแนกเป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร 4 คน และข้าราชการตำรวจชั้นประทวน 20 คน ผลของการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่ากลุ่มอิทธิพลเป็นตัวแปรสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติภารกิจของตำรวจในการสืบสวน ปราบปราม แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นก็มีส่วนช่วยต่อการปฏิบัติภารกิจของตำรวจด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจได้ให้ความเห็นต่อกรณีดังกล่าวไปในแนวทางเดียวกันว่า

“กลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นกับตำรวจมักมีลักษณะเป็นเหมือนน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ตำรวจใช้ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้มีอิทธิพลช่วยในการคลำทางไปสู่การสืบสวน เพื่อช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ... แต่บ่อยครั้งที่ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้มีอิทธิพลมักจะทำความผิดเสียเอง บางครั้งก็มีการโต้แย้งหรือขัดแย้ง เพราะเขาถือว่าเขาเคยช่วยงานทางตำรวจ...”¹

“...ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนช่วยตำรวจได้ก็จริง แต่ก็ทำให้ตำรวจหนักใจไม่น้อยเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะว่าบางทีเขาคิดว่าเราไปพึ่งเขาแล้วเขาก็ช่วยเหลือเรา เมื่อเรามองมูมกลับเขาคงคิดว่าเราก็ต้องช่วยเขาบ้าง แม้ว่ามันจะไม่เหมาะสมนัก....”²

“...ความขัดแย้งมี แต่พอถึงเวลาเขาก็มาทำดีกับตำรวจ เพราะเขาจะต้องมาพึ่งตำรวจ เช่น ไบสิ่งนี้ก็มียะอะ ผมเข้าใจนะว่าการสร้างบารมีสร้าง ความศรัทธาเชื่อถือ ต้องคบหากับทางตำรวจหรือผู้รักษากฎหมาย คือเกี่ยวกับเรื่องความผิด คนเราทุกวันนี้ก็ทำผิดกฎหมายกันทุกวัน แต่จะมากน้อย ขึ้นอยู่กับลักษณะความผิด หรือข้อหา ทางตำรวจเองเราเห็นว่าเคยพึ่งพาให้ความช่วยเหลือกัน เกรงใจกัน อะไรที่เป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ไบสิ่งก็อนุโลมช่วยเหลือกันไป ซึ่งเขาก็บอกว่ามีคนรู้จักกันเอามาให้เขาให้ช่วยหน่อย ผมก็เข้าใจว่าเขามีหน้ามีตา ก็อยากแสดงบารมี เรื่องเล็ก ๆ เราก็ไม่ว่าอะไรครับ ช่วย ๆ กันไป...”³

“...เรื่องแบบนี้มันเป็นเรื่องที่ไม่พูดไม่ออก คือเป็นเรื่องหนักอกแต่ก็ปฏิบัติไม่ได้ พวกนี้เขาก็มีวิธีของเขา พวกเขาช่วยเราได้จริงในบางส่วน แต่อย่าลืมว่าตำรวจกับชุมชนหรือกลุ่มคนในชุมชนนั้นเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก คือต่างต้องพึ่งกันมันเลยกลายเป็นประเพณีครับว่าต่างช่วยเหลือกันแต่ตำรวจ

¹ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ก, 2 ธันวาคม 2541

² สัมภาษณ์ นายตำรวจ ข, 3 ธันวาคม 2541

³ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ค, 8 ธันวาคม 2541

เราก็มีจุดยืนไม่ใช่ว่าจะต้องตกอยู่ในอิทธิพลของเขา เราเป็นข้าราชการมีภารกิจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติบางครั้งเราจำเป็นต้องแลกเรื่องเล็กเพื่อไปเอาเรื่องใหญ่ คงเข้าใจนะครับ... สำหรับความหนักใจก็มีบางที่เขาช่วยเราเรื่องเดียวสมมุติ แต่เราต้องช่วยเขาในหลายเรื่อง ผมขอไม่ยกตัวอย่าง ทางตำรวจก็ต้องจำใจยอมอย่างที่ว่าแหละครับต้องเอาเรื่องใหญ่ไว้แลกกับเรื่องเล็ก จริงอยู่เขาเคยช่วยเราอย่างที่ยก มันเป็นธรรมเนียม แต่จริง ๆ แล้ว มันไม่ถูก การที่เขาได้ช่วยงานตำรวจน่าจะเป็นเรื่องดี เพราะได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม แต่เขาไม่มองอย่างนั้น เขาคงมองว่าเป็นบุญคุณต่อกัน เป็นงั้นไป และสังคมเราก็มักชี้ นำให้เป็นอย่างนั้นซะด้วยมันแปลกดี..."⁴

"...เรื่องผลประโยชน์มีอยู่ทั่วไป มากน้อยต่างกันอันนี้ต้องยอมรับ กรณีผลประโยชน์มากถ้าจะทำได้ก็ให้บิดเบือนไป ในวิสัยของตำรวจผมว่าเราคงไม่ทำ แต่เรื่องเบื้องหลังผู้อยู่เบื้องหลังคดีที่มีอิทธิพลผมเคยได้ยินมาเหมือนกันว่ามี แต่ผมยังไม่เคยได้พบ แต่ในส่วนตัวคิดว่าคงมี...เรื่องการประสานงานต่อกันเป็นเรื่องดีครับ ถ้าร่วมงานกันได้งานของตำรวจเดินไปได้ดี มาก แต่บางครั้งไปสาวเจอต่อเข้าก็คิดหนักครับ ต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสินใจ..."⁵

"...ผมก็ค่อนข้างหนักใจ คือโดยหลัก ๆ แล้วเขาก็มาขอความช่วยเหลือจากเราบ้าง ซึ่งไอ้ผิذن่ะมันก็ผิदอยู่หรอกครับ แต่มันเรื่องเล็ก คือรู้ ๆ กันอยู่ แต่จริง ๆ แล้วต้องย้อนไปถามพวกเรากันว่าเราอนุโลมให้เขาในทุกเรื่อง หรือบอยหรือเปล่า ซึ่งถ้าเรายอมพวกเขาทุกเรื่องไป นี่แหละผมถือว่าเราตกอยู่ในอิทธิพล เขาไม่ได้ข่มขู่เรานะครับ แต่เขามานิม ๆ ในทางตรงกันข้ามพวกเขาก็ช่วยเราได้มาก แต่พอมาคิดได้อย่างนี้มันก็หวน ๆ กันไป แต่บ่อยครั้งก็ไม่ดีนะครับ..."⁶

⁴ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ง, 10 ธันวาคม 2541

⁵ สัมภาษณ์ นายตำรวจ จ, 10 ธันวาคม 2541

⁶ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ฉ, 10 ธันวาคม 2541

จะเห็นได้ว่ากรณีศึกษาจากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยชี้ให้เห็นไปในทิศทางเดียวกันค่อนข้างแน่ชัดว่าตำรวจค่อนข้างมีความหนักใจกับกลุ่มผู้นำท้องถิ่น หรือกลุ่มอิทธิพลอยู่มาก แต่ทั้งนี้ก็ต้องเกิดสภาวะแห่งการจำยอมโดยเห็นว่ากลุ่มผู้นำท้องถิ่นนั้นก็มิมีประโยชน์ต่อภารกิจของตำรวจไม่น้อยในการช่วยให้เบาะแส แหล่งข้อมูล ที่เอื้อประโยชน์ต่องานสืบสวนปราบปราม โดยความเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าทั้งตำรวจและกลุ่มผู้นำท้องถิ่นนั้น มีลักษณะเชิงปฏิสัมพันธ์กันแบบที่เรียกว่าต่างพึ่งพาซึ่งฝ่ายตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ (authority) ต้องปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายและเพื่อผลงานตลอดจนถึงความก้าวหน้าในอาชีพราชการตำรวจ แต่ในขณะที่กลุ่มผู้นำท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทต่อท้องถิ่นในด้านบริหารจัดการ ซึ่งภูมิหลังของบุคคลเหล่านี้ต่างมีศักยภาพทางสังคมค่อนข้างสูง กล่าวคือมีความพร้อมเชิงเศรษฐกิจฐานะเป็นพื้นฐาน ซึ่งหากพิจารณาจากทฤษฎีความต้องการของมาลโลว์พบว่ากลุ่มเหล่านี้ได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับพื้นฐานที่อยู่แล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามแสวงหาความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลอื่น ๆ อันเป็นมูลเหตุที่จะนำไปสู่ความรู้สึกที่มีคุณค่าในทัศนะของตน (self-actualization) ดังนั้นการสร้างบารมีหรือการได้รับความเชื่อถือจากสังคมในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำท้องถิ่น ซึ่งหนึ่งในแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากสังคมในท้องถิ่นดังกล่าว คือการเข้าร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจกับตำรวจ จึงเป็นวิธีการหนึ่งโดยผู้นำท้องถิ่นมักร่วมปฏิบัติงานกับตำรวจในลักษณะพึ่งพากัน แต่ในขณะเดียวกันก็มักอาศัยอำนาจหน้าที่ของตำรวจสร้างบารมี หรืออิทธิพลให้กับตนเอง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้ และเกิดการยอมรับในที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะอำนาจหน้าที่ของตำรวจซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมาย โดยที่กฎหมายมีการบังคับใช้กับประชาชน ดังนั้นช่องทางกฎหมายจึงเป็นแนวทางให้เกิดการผลักดันในลักษณะทางอิทธิพลได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ในประเด็นนี้จะมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert A. Dahl ทั้งนี้ในลักษณะที่เป็น manifest influence และ implicit influence โดยจากการให้สัมภาษณ์ของข้าราชการตำรวจนายหนึ่งความว่า

“...ทางตำรวจเองเราเห็นว่าเคยพึ่งพาให้ความช่วยเหลือกัน เกรงใจกันอะไรที่เป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ..... ก็อนุโลมช่วยเหลือกันไป...”⁷

ซึ่งตรงนี้เองหากพิจารณาแนวคิดของ Dahl จะเข้าลักษณะที่ว่าตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้มีอิทธิพลหรือผู้นำท้องถิ่นนั้น แม้ว่าจากคำให้สัมภาษณ์จะดูเหมือนว่าทางตำรวจทำไปเพราะมีข้อแลกเปลี่ยนแต่ก็ดูเหมือนว่าเป็นการยับยั้งเหตุผลมาอ้างในลักษณะที่เป็นการปกป้องเกียรติยศแห่งตน (defence mechanism) เช่น

“...ความหนักใจก็มีบางที่เขาช่วยเราเรื่องเดียว สมมุติ แต่เราต้องช่วยเขาในหลายเรื่อง ทางตำรวจก็ต้องจำใจยอมอย่างที่ว่าแหละครับ...”⁸

เกี่ยวกับกรณีนี้ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้มีอิทธิพลใช้ความกดดันซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งที่ได้จำแนกรูปแบบทางอิทธิพลไว้ว่าการใช้อิทธิพลมักมีการปฏิบัติในเชิงของการชักชวน (persuasion) และการกดดัน (pressure) นั้น จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า แม้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจจะไม่ให้การสัมภาษณ์โดยตรงว่าถูกกดดันหรือต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลแต่ถ้อยคำของการให้สัมภาษณ์และจากการสังเกตการณ์ร่วม พบว่า ลึก ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์มีความกดดันและอยู่ภายใต้อิทธิพลตามแนวคิดของ D.Katz และ R.L. Kahn ที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งคนหนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งให้กระทำไปในทางที่เกิดผลตามที่ตนตั้งใจไว้ โดยถ้าอีกฝ่ายไม่ยอมปฏิบัติตามก็จะใช้วิธีการ “ยักย้ายถ่ายเท” (manipulation) ได้แก่ การโน้มน้าวจิตใจ การให้กำลังใจและชักชวน เป็นเครื่องมือ ดังเช่น

“...ความขัดแย้งมี แต่พอถึงเวลาเขาก็มาทำติดกับตำรวจ...ทางตำรวจเองเห็นว่าเคยพึ่งพาให้ความช่วยเหลือกัน เกรงใจกัน...”⁹

⁷ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ค, อ่างแล้ว

⁸ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ง, อ่างแล้ว

⁹ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ค, อ่างแล้ว

“...ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนช่วยตำรวจได้ก็จริง แต่ก็ทำให้ตำรวจหนักใจไม่น้อยเหมือนกัน เพราะว่าบางทีเขาคิดว่าเราไปพึ่งเขาแล้วเขาก็ช่วยเหลือเรา...”¹⁰

“...บ่อยครั้งที่ผู้นำท้องถิ่นมักกระทำความผิดเสียเอง บางครั้งก็มีการโต้แย้งหรือขัดแย้ง เพราะเขาถือว่าเขาเคยช่วยงานทางตำรวจ...”¹¹

“...เรื่องแบบนี้มันเป็นเรื่องที่ไม่ออก คือเป็นเรื่องหนักอกแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ พวกนี้เขาก็มีวิธีของเขา...”¹²

จะเห็นได้ว่าทางตำรวจได้รับความกดดันจากกลุ่มอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัด จากกรณีเคราะห์พบว่า รูปแบบที่ผู้นำท้องถิ่นหรือกลุ่มอิทธิพลนำมาใช้มักเป็นการชักชวนในลักษณะที่เป็นข้อเสนอการให้ข่าวสารข้อมูล และในรูปแบบที่เป็นการกดดัน มักได้แก่ การสร้างสถานการณ์ต่อรองดังตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ เช่น

“...ความหนักใจก็มี บางทีเขาช่วยเราเรื่องเดียว...แต่เราต้องช่วยเขาในหลายเรื่อง ทางตำรวจก็ต้องจำใจยอมอย่างที่ว่าแหละครับต้องเอาเรื่องใหญ่ไว้แลกกับเรื่องเล็ก...”¹³

“...เขาไม่ได้ข่มขู่เรานะครับ แต่เขามานั่ง ๆ ในทางตรงข้ามพวกเขาก็ช่วยเราได้มาก แต่พอมาคิดได้อย่างนี้มันก็หยวน ๆ กันไป...”¹⁴

จากถ้อยคำการให้สัมภาษณ์เห็นได้ชัดว่ามีการใช้อิทธิพลทั้งในลักษณะที่เป็นการชักชวน และการสร้างสถานการณ์ต่อรองในประโยคที่ว่า “เขาไม่ได้ข่มขู่ แต่เขามานั่ง ๆ” ตรงนี้ค่อนข้าง

¹⁰ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ข, อ่างแล้ว

¹¹ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ก, อ่างแล้ว

¹² สัมภาษณ์ นายตำรวจ ง, อ่างแล้ว

¹³ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ง, อ่างแล้ว

¹⁴ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ช, 24 ธันวาคม 2541

มองเห็นภาพได้ชัดว่ากลุ่มผู้มีอิทธิพลมีอำนาจในการต่อรองกับตำรวจมาก ดังนั้นจึงคาดเดาสถานการณ์ได้ว่าตำรวจต้องปฏิบัติตามหรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลตามแนวคิด หรือทฤษฎีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ให้การสัมภาษณ์ หยิบยกลักษณะของการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือพฤติกรรมที่มีลักษณะว่าอยู่ภายใต้อิทธิพลขึ้นมาเป็นเครื่องชี้วัดความว่า

“...ตำรวจกับชุมชนหรือกลุ่มคนในชุมชนนั้นเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก คือต่างต้องพึ่งกัน มันเลยกลายเป็นประเพณีครับว่าต่างช่วยเหลือกัน แต่ตำรวจเราก็มีจุดยืนไม่ใช่ว่าจะจ้องตกอยู่ในอิทธิพลของเขา เราเป็นข้าราชการมีภารกิจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ...คงเข้าใจนะครับ.....”¹⁵

“...เรื่องผลประโยชน์มีอยู่ทั่วไป...กรณีมีผลประโยชน์มากถ้าจะทำได้ให้บิดเบือนไปในวิสัยตำรวจผมว่าเราคงไม่ทำ...”¹⁶

“...โดยลึก ๆ แล้วเขาก็มาขอความช่วยเหลือจากเราบ้าง ซึ่งไฉ่ผิดนะ มันก็ผิดอยู่หรอกครับ แต่มันเรื่องเล็ก คือ รู้ ๆ กันอยู่ แต่จริง ๆ แล้วต้องย้อนไปถามพวกเรากันว่าเราอนุโลมให้เขาในทุกเรื่องหรือบ่อย หรือเปล่า ซึ่งถ้าเราอมพวกเขาในทุกเรื่องไป นี่แหละผมถือว่าเราตกอยู่ในอิทธิพล.....”¹⁷

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจกลุ่มนี้ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะบอกว่าลักษณะที่กล่าวมานั้นทางตำรวจไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพล เนื่องจากมีการตั้งเกณฑ์การชี้วัดว่าไม่ได้ทำหรือปฏิบัติตามกลุ่มผู้นำท้องถิ่นหรือชุมชนบ่อยครั้ง การให้ความช่วยเหลือซึ่งหมายถึงกระทำหรือปฏิบัติตามความต้องการของผู้นำท้องถิ่นมีลักษณะเป็นประเพณี และต่างต้องพึ่งพากัน โดยที่กลุ่มผู้นำท้องถิ่นมีอิทธิพลหรือบารมีในท้องถิ่น สามารถชี้แนะเบาะแสอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามได้ หรือแนวคิดที่ว่ากระทำไปก็เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จโดยยอมแลกกับการร้องขอในบางสิ่งบางอย่าง ที่ผู้นำท้องถิ่นหยิบยื่นให้กับตำรวจต้องปฏิบัติ

¹⁵ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ช, อ่างแล้ว

¹⁶ สัมภาษณ์ นายตำรวจ จ, อ่างแล้ว

¹⁷ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ช, อ่างแล้ว

ตาม เหตุผลทั้งหมดนี้ก็อาจถือได้ว่าเป็นเหตุผลที่ทำให้ข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามไม่ตกอยู่ในข้อครหาว่าเป็นผู้อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้นำท้องถิ่น แต่จากการที่ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลมาใช้ในการวิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์ที่ได้จะพบว่ารูปการณ์ดังกล่าวมีลักษณะของการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับกรณีอิทธิพลของท้องถิ่นที่มีผลต่อการช่วยเหลือภารกิจของตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปราม

จากผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามความหมายและคำจำกัดความของผู้วิจัย ประกอบด้วย สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการหมู่บ้าน-ชุมชน ซึ่งผลจากการสรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจต่อการมีบทบาทในการช่วยเหลือการปฏิบัติภารกิจของตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปรามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องการใช้อิทธิพลทั้งในการข่มขู่ กดดัน หรือชักชวนใด ๆ อันนำไปสู่กรณีความขัดแย้ง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เรื่องการได้ช่วยงานของตำรวจนี้ผมยินดีมากครับที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม เพราะถือว่าเราเป็นเจ้าของพื้นที่ หมายความว่าเป็นคนในพื้นที่ พอรู้อะไรเป็นอะไร ตรงนี้ทำให้ผมค่อนข้างมีความมั่นใจและเต็มใจ ถือว่าได้ทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นด้วย คือตรงนี้พอทำแล้วทุกคนในพื้นที่ก็พอใจ เพราะอะไร เพราะว่าการขัดความไม่ดีหมายถึงกำจัดคนไม่ดีให้พ้นออกนอกพื้นที่นี้ทุกคนต้องการใช้มั๊ยครับ ถ้าผมว่ามีอิทธิพลหรือไม่เหอ ที่ทำอย่างนั้นได้ เปล่าเลยผมไม่เคยคิดว่าผมมีอิทธิพล แต่ยอมรับว่ามีความจริงใจที่จะทำ ทำให้กับสังคม คนเราเนี่ยนะครับถ้าลองมีความมุ่งมั่นจริงใจแล้วละก็มันทุ่มเทหมด ตรงนี้คงไม่ใช่อิทธิพลนะครับ...”¹⁸

“...คืออย่างนี้ครับงานของตำรวจเป็นงานรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น ในการสืบสวนปราบปรามของตำรวจนี้เป็นภารกิจที่ต้องแสวงหาเบาะแส

¹⁸ สัมภาษณ์ ผู้นำ ก, 5 มกราคม 2542

เพื่อคลี่คลายคดี คนในท้องที่นี้สำคัญครับเพราะรู้แหล่งรัฐทางหนที่ไล่ รู้ที่ กบดาน ทุกคนนะครับคงไม่ยากให้ผู้ร้ายเข้ามาอยู่ในบ้าน มีแต่อยากจะได้ ไปให้พ้น เพราะพวกนี้มันเป็นภัย ตรงนี้เราช่วยตำรวจได้ แต่ถามว่าการที่ มานั้นอยู่ในบทบาทตรงนี้เป็นผู้มีอิทธิพลหรือไม่ ตอบได้เลยว่าไม่ แต่ถ้า มองว่าอิทธิพลนั้น คือบารมี ยอมรับว่าต้องมีครับบารมี และเป็นสิ่งที่ต้อง สั่งสม มีไว้ทำไม มีไว้เพื่อทำคุณประโยชน์ในสังคมคนเรานะครับไม่สามารถ ทำทุกอย่างทุกบทบาทได้ในตัวคนเดียว....สำหรับในการทำงานที่ว่านี้เรื่อง ความขัดแย้งกับตำรวจไม่มีหรอกครับ เขาอยากรู้อะไรขอความร่วมมืออะไร ทางเราก็เตรียมพร้อมทุกอย่าง...."¹⁹

"...เรามีความเต็มใจและยินดีมากที่สุดที่ได้ช่วยงานราชการตำรวจเพราะ เราต้องการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ปลอดภัยจากความไม่สงบสุข ทางเรา ต้องการมากในด้านนี้ คือ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ตำรวจเอง บางที่ยังปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่าที่เราต้องการเสียอีก ความขัดแย้งถ้ามีก็ตรงนี้ ใ้ในเรื่องการเข้าไปอยู่เบื้องหลังเพื่อให้ตำรวจทำโน่นทำนี่ คงไม่มีหรอกครับ เราไปบังคับเขาไม่ได้ เขามีอำนาจหน้าที่ของเขาเต็มที่ ฉะนั้นอิทธิพลนี้ไม่ ต้องพูดถึง ตำรวจเขามีบทบาทมาก อำนาจทางกฎหมายเขามีใครจะไปกล้า ใช้อิทธิพลกับเขา แต่เราต้องประสานงานกันเพื่อให้ภารกิจเขาบรรลุ ในขณะที่ เดียวกันชุมชนหรือประชาชนมีความสุขก็พอใจ...."²⁰

"...อิทธิพลไม่มีความจำเป็นหรอกครับ ชาวบ้านเขามีการศึกษา หากเราใช้อิทธิพลคือผู้ที่จะผิดหวัง เห็นได้เลยจากการเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา ฉะนั้นมุ่งทำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นดีเลยเราประสานงานกับตำรวจช่วยคลี่คลาย คดีชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข ตรงนี้เราได้คะแนน แต่ถ้าเราขัดแย้งกับตำรวจ ตำรวจคลี่คลายคดีไม่ได้เป็นผลลบ ทำให้มีภัยกับชาวบ้านเดือดร้อน พวก

¹⁹ สัมภาษณ์ ผู้นำ ข, 5 มกราคม 2542

²⁰ สัมภาษณ์ ผู้นำ ค, 9 กุมภาพันธ์ 2542

ผมขีเลือกตั้งคราวหน้าอาจไม่ได้ ฉะนั้นไม่เคยขัดแย้งเลยครับกับตำรวจ ให้ความร่วมมือมาโดยตลอด ไอ้การอยู่เบื้องหน้าเบื้องหลังไม่เคยมีทรอก ครับ....แต่ไอ้เรื่องใบสั่งเคยบ้าง ของพวก ๆ กัน ผากันมา แต่มันเรื่องเล็ก นี้อ..."²¹

"...ช่วยเหลืองานตำรวจมาตลอด ขอให้บอกเถอะผมคนในท้องถิ่น ยินดีเต็มที่ ไอ้เรื่องอิทธิพลหรือบารมีนั่นนะ มันต้องมีครับสำหรับผมคือมี เอาไว้ปลุกจิตสำนึก ระดมสมัครพรรคพวกชาวบ้านมาช่วยงาน มาให้ข้อมูล ข่าวสาร กับทางราชการ คือใช้ตรงนี้ให้เป็นประโยชน์ ไม่เคยคุกคามใคร ตำรวจเหอ ไอ้..เขามีอำนาจล้นฟ้า เขามีแต่มาใช้เรา ว่าก็ว่าเถอะ เรายังยินดี ครับเต็มที่เสมอ แต่การที่เราไปขอเขามันก็เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น มาช่วยควบคุมจราจรตรงนั้นตรงนี้หน่อย ยกตัวอย่าง หรือมาช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับ ท้องที่ตรงนี้ให้บ่อยขึ้น เนื่องจากมีขโมยเยอะ แบบนี้...ในเรื่องความขัดแย้ง เหอในส่วนตัวถ้าจะว่ามีก็ในระดับล่าง ๆ คงเป็นส่วนตัวไม่ใช่เรื่องงาน แต่ ถ้าในระดับนายตำรวจนี้ทำงานร่วมกันแบบแฮปปี้เลย..."²²

"...งานตรงนี้นะ ช่วยเหลือตำรวจตลอดไม่ว่าจะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน ภารกิจของตำรวจ กระทั่งให้ประชาชนให้ความร่วมมือ ผม ถือว่าผมทำงานด้วยความจริงใจ ไอ้เรื่องขัดแย้งมีบ้างครับ แต่ผมถือว่าไม่ ใช้สาระ เราเป็นประชาธิปไตยแต่ตำรวจเสียอีกบางที่ไม่ฟังเหตุผล ทำอะไร ติดกับระบบเก่า ๆ นี้กว่าตัวเองเป็นเทวดา บางทีชาวบ้านเดือดร้อนเพราะ ตำรวจนี้แหละ ที่ผมหนักใจผมไม่เอ่ยว่าเรื่องอะไร แต่เอาเถอะขอให้มามุ่งมั่นเพื่อพัฒนางานให้สังคมจะให้ผมช่วยเหลืออะไรผมก็ช่วย เพราะถือว่าผม ทำงานให้ท้องถิ่น"²³

²¹ สัมภาษณ์ ผู้นำ ง, 10 มกราคม 2542

²² สัมภาษณ์ ผู้นำ จ, 11 มกราคม 2542

²³ สัมภาษณ์ ผู้นำ ฉ, 9 กุมภาพันธ์ 2542

“...งานตำรวจผมช่วยเสมอ อย่างตอนนี้ก็เรื่องยาบ้า ยาเสพติดพวกนี้ เบาะแสนั้นสบายมาก ทำไมผมจะไม่รู้ บางคนเขาหาว่าผมเป็นเจ้าของนะ คือรู้เิงว่าอะไรเป็นยังไง แต่ผมไม่เคยนะที่จะไปवादคักตากับตำรวจ เราต่างมีหน้าที่ต้องประสานกัน...เรื่องกตตันอะไรนั้นไม่มีทรอกครับถ้าไม่ชอบมาพากลผมก็พ้นชงเลย ง่ายสบายใจดี ไม่พุดอ้อมค้อมให้เสียเวลา คือเอาประโยชน์ของท้องถิ่นเป็นที่ตั้งผมยอมรับว่ามีคหเป็นนักเลงอยู่บ้าง แต่เอาไว้เพื่อทำงานปกป้องอะไรต่าง ๆ ให้พื้นที่...ไ้เรื่องการขอความช่วยเหลือกับตำรวจนี่ก็มีอย่างที่บอกครับ คือต้องร่วมมือกันประสานกัน เราให้เขาเขาให้เราทำนองนี้แต่ด้านบังคับข่มขู่นี้ไม่มีครับ....”²⁴

“...มันหมดสมัยแล้วคุณ เรื่องอำนาจอิทธิพลเนี่ย ธรรมชาติของคนเราก็แบบโค่นทิวศาน ยังไงยังงั้น พุดกันดี ๆ ความร่วมมือก็เกิดเอง ไม่ต้องมึงมาพาไวย ขายหน้าเขาครับในสังคมประชาธิปไตยนี้ เหตุผลต้องเป็นสำคัญ การเคารพให้เกียรติกันสำคัญมากในการทำงานร่วมกันได้ เรื่องนี้ผมรู้ดีครับ ผมทำงานอยู่ในท้องถิ่นมานาน อยู่ยาวนานกว่าตำรวจเสียอีก”²⁵

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์ในคำสัมภาษณ์ของผู้นำท้องถิ่นจะพบว่าผู้นำท้องถิ่นมักให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ยินดีให้ความร่วมมือกับตำรวจอย่างเต็มที่ และไม่เคยประสบปัญหาความขัดแย้ง หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง การทำงานของตำรวจฝ่ายสืบสวนปราบปราม ในขณะเดียวกันผู้นำท้องถิ่นบางรายยังกล่าวถึงตำรวจที่ใช้อิทธิพลว่า

“...แต่ตำรวจเสียอีกที่ไม่ฟังเหตุผล ทำอะไรติดกับระบบเก่า ๆ นึกว่าตัวเองเป็นเทวดา บางทีก็ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน...”²⁶

ซึ่งหากจะวิเคราะห์ไปแล้วกลุ่มตัวอย่างรายนี้ค่อนข้างมีทัศนคติทางลบต่อตำรวจอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามการศึกษาคิดเห็นของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นถ้าพิจารณาจากคำให้สัมภาษณ์แล้ว

²⁴ สัมภาษณ์ ผู้นำ ช, 10 กุมภาพันธ์ 2542

²⁵ สัมภาษณ์ ผู้นำ ช, 11 กุมภาพันธ์ 2542

²⁶ สัมภาษณ์ ผู้นำ ฉ, อ้างแล้ว

พบว่าไม่มีกลุ่มตัวอย่างรายใดใช้อิทธิพลเข้าข่มขู่ คุกคามการทำงานของตำรวจ แต่ก็มีบางรายที่ยอมรับว่าตนเองมีอิทธิพล แต่อิทธิพลนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมที่ทำให้ตำรวจเกิดภาวะความกดดัน เนื่องจากมีการใช้อิทธิพลไปในทางสร้างสรรค์และเพื่อการช่วยงานของตำรวจ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า อิทธิพลที่ว่านี้คงหมายถึง บารมี ดังเช่น

“...การที่มานั่งอยู่ในบทบาทนี้เป็นผู้มีอิทธิพลหรือไม่ ตอบได้เลยว่าไม่ แต่ถ้ามองว่าอิทธิพลนั้นคือบารมี ยอมรับว่ามีครับ...มีไว้เพื่อทำประโยชน์ให้สังคม...”²⁷

คำสัมภาษณ์อันเป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้นำท้องถิ่นที่นำเสนอไปนั้น จากการสังเกตของผู้สัมภาษณ์พบว่าผู้นำท้องถิ่นมีความมั่นใจในการตอบคำถามมาก และปฏิเสธเรื่องความขัดแย้งและการใช้อิทธิพลอย่างชัดเจนในการร่วมปฏิบัติงานกับทางตำรวจ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลหรือแนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจ อิทธิพลและกลุ่มบุคคลนั้นพบว่า ผู้นำท้องถิ่นต้องมีลักษณะทางผู้นำอันจะเป็นปัจจัยที่สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นเกิดความคล้อยตามและยอมปฏิบัติตามเจตนาของผู้นำ ซึ่งในการทำให้เกิดความคล้อยตามที่กล่าวมานั้น อาจจำเป็นต้องใช้อิทธิพลทั้งในลักษณะที่เป็น manifest influence และ implicit influence เข้าร่วม ทั้งนี้เพื่ออ้างไว้แห่งผลประโยชน์ตนหรือกลุ่มพวก ซึ่งกลุ่มพวกในที่นี้ หมายถึงประชาชนในท้องถิ่น และกลุ่มเครือญาติ (primary group) ของตน ซึ่งการนั่งอยู่ในบทบาทผู้นำท้องถิ่น ค่อนข้างมีความชัดเจนในเชิงความสอดคล้องของแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวถึง นอกจากนี้ยังปรากฏชัดในสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การที่กลุ่มตัวอย่างปฏิเสธเรื่องอิทธิพลว่าตนไม่ได้เป็นผู้มีอิทธิพลนั้นเนื่องจากมีการตีความหมายของคำว่าอิทธิพลไปในทางข่มขู่คุกคาม หรือการสร้างความกดดันแต่เพียงอย่างเดียว เช่น

“...ผมเป็นพลเมืองดี ผมไม่เคยข่มขู่ หรือคุกคามที่จะใช้อิทธิพลกับใคร...”²⁸

²⁷ สัมภาษณ์ ผู้นำ ข, อ่างแล้ว

²⁸ สัมภาษณ์ ผู้นำ ฉ, 14 กุมภาพันธ์ 2542

“...ผมไม่เคยนะที่จะไปอวดคัดดาบตำรวจ เราต่างมีหน้าที่ต้อง
ประสานกัน เรื่องกวดขันอะไรนั้นไม่มีหรอกครับ...”²⁹

แต่หากพิจารณาจากการกระทำของผู้นำท้องถิ่นเป็นลักษณะของการใช้อิทธิพลอย่างชัดเจน ในกรณีศึกษานี้จะพบว่าผลการศึกษาที่ได้จะมีความสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องของอิทธิพลที่ว่า อิทธิพลมีความรุนแรงน้อยกว่าอำนาจ หากผู้ใช้อิทธิพลไม่ปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้มีอิทธิพล ผู้มีอิทธิพลก็ไม่สามารถจะลงโทษผู้ใช้อิทธิพลนั้นได้อย่างเต็มที่ ผู้มีอิทธิพลอาจต้องอาศัยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้แน่นอนว่ากลุ่มผู้นำท้องถิ่นไม่สามารถลงโทษตำรวจได้เนื่องจากขาดซึ่งระบบทางอำนาจหน้าที่ (authority) แต่ทั้งนี้สามารถกระทำได้ทางอ้อม หากผู้นำท้องถิ่นนั้นมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับนายตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่นั้นก็อาจใช้อำนาจบารมีเข้าดำเนินการผ่านมายังนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ขึ้น ให้สามารถแสดงคามมีอิทธิพลเหนือกว่ามายังตำรวจผู้มีชั้นยศน้อยกว่าได้ นอกจากนี้ในเรื่องของทัศนคติเกี่ยวกับอิทธิพลผู้ให้การสัมภาษณ์คงไม่เปิดเผยตนเองหรือยอมรับว่าตนเองเป็นผู้มีอิทธิพล ทั้งนี้เนื่องจากคำว่าอิทธิพลมักถูกมองไปในแง่ลบทางลบ แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยเชื่อว่ากลุ่มผู้นำท้องถิ่นนั้นต้องการสร้างอิทธิพลให้กับตนเองในด้านใดด้านหนึ่ง เพราะการเป็นผู้มีอิทธิพลย่อมต้องมีการสะสมพรรคพวก และในแนวความคิดของกลุ่มพวกก็เพื่อผลประโยชน์ทางวัตถุ อันได้แก่ งาน เงิน ชื่อเสียง ตลอดจนการคำนึงถึงเป้าหมายอันเป็นอุดมการณ์ของกลุ่มซึ่งโดยภารกิจหรือบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ภารกิจที่โดดเด่น นอกเหนือไปจากการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว การปฏิบัติภารกิจโดยการประสานงานร่วมกับตำรวจกล่าวได้ว่าเป็นภารกิจที่ต่อเนื่องและสร้างฐานอิทธิพลให้ตนเองได้ไม่น้อย อันเนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ของตำรวจที่มีอยู่นั่นเอง ซึ่งผลของการศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตอบในแนวทางเดียวกันว่ามีความยินดีและเต็มใจที่จะช่วยในกิจการของตำรวจ และไม่เคยมีความขัดแย้งกับตำรวจ ในขณะเดียวกันก็กล่าวว่าตนไม่ได้เป็นผู้มีอิทธิพลแต่อย่างใด ดังคำสัมภาษณ์ที่ได้นำเสนอไว้

²⁹ สัมภาษณ์ ผู้นำ ซ, อ่างแล้ว

แม้ว่าจากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว กลุ่มผู้นำท้องถิ่นได้กล่าวถึงเรื่องอิทธิพลว่า ตนไม่ได้เป็นผู้มีอิทธิพลนั้น จากการนำแนวความคิดหรือทฤษฎีของ Harold D. Lasswell ได้กล่าวถึงการพิจารณาว่าผู้ใดคือผู้มีอิทธิพลนั้นให้ดูจากการได้มาในสิ่งที่มีอยู่ หมายถึง ผู้ที่สามารถได้มากที่สุด ในสิ่งที่ต้องการ หรือผู้ที่ได้รับมากที่สุดก็คือผู้นำ ส่วนผู้ที่ได้รับน้อย คือมวลชน³⁰ ดังนั้นในทฤษฎีนี้อาจจะสรุปถึงสถานภาพของผู้นำท้องถิ่นได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลถึงแม้ว่าเจ้าของฉายาจะไม่รับดังคำสัมภาษณ์ที่น่าเสนอไว้แต่ตอนต้นก็ตาม เนื่องจากเรื่องของอิทธิพลกับอำนาจนั้นเป็นสิ่งคู่กัน กล่าวคืออิทธิพลมักมีอยู่ในกลุ่มของผู้ที่ไม่มีอำนาจ อันได้แก่ พ่อค้า นักธุรกิจ ส่วนอำนาจมักมีอยู่ในกลุ่มของข้าราชการ ซึ่งหากจะกล่าวไปแล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าข้าราชการตำรวจเป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากและสามารถใช้อำนาจนั้นได้อย่างกว้างขวาง สังเกตได้จากอำนาจของตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานมัก ปรากฏอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมไปถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และกิจกรรมทางธุรกิจและสังคม ส่วนอิทธิพลหรือผู้มีอิทธิพล ก็คือกลุ่มที่ต้องการใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองให้มากที่สุด ดังนั้นระหว่างอิทธิพลและอำนาจ ตามนัยทางทฤษฎีของ Lasswell จึงเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ออก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดิน ปรัชญพฤทธิ ได้พยายามแยกแยะความหมายของคำว่าอิทธิพลและอำนาจ โดยขยายจากแนวความคิดของ D.Katz และ R.L.Kahn ไว้ว่า³¹

“ข้อที่แตกต่างระหว่างอำนาจและอิทธิพล คือ อิทธิพล มีความรุนแรงน้อยกว่าอำนาจ นั่นคือหากผู้อยู่ใต้อิทธิพลไม่ปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้มีอิทธิพล ผู้มีอิทธิพลก็ไม่สามารถจะลงโทษผู้อยู่ภายใต้อิทธิพลได้อย่างเต็มที่ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า สิ่งที่มีอิทธิพลจะกระทำต่อผู้อยู่ใต้อิทธิพลไม่ยอมปฏิบัติตามความประสงค์ของตนก็มีเพียงการยกย่ายถ่ายเท (manipulation) อันได้แก่ การโน้มน้าวจิตใจ การให้กำลังและชักชวน เป็นต้น ซึ่งต่างกับผู้มีอำนาจจะกระทำต่อผู้อยู่ใต้อำนาจ ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่า เช่น การขู่บังคับ การใช้กำลัง หรืออาจใช้การยกย่ายถ่ายเท”

³⁰ Harold D. Lasswell, *Politics : Who Get What, When, How?* (New York : Mcgraw-Hill, 1936), p. 14. อ้างใน ร.ต.อ. นาดล สุคนธวิท, เรื่องเดียวกัน, หน้า 56.

³¹ ดิน ปรัชญพฤทธิ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 559.

ซึ่งจากแนวความหมายข้างต้น กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาที่ได้พบว่าการที่กลุ่มผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นเสมือนผู้มีอิทธิพลตามนัยของ Lasswell ใช้วิธีการยกย่าย้ายถ่ายเท เช่น การโน้มน้าวจิตใจ การโฆษณาชักชวน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติต่อตนในเชิงผลประโยชน์นั้นก็กล่าวได้ว่าเป็นการใช้อิทธิพลเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตน โดยอาศัยอำนาจจากตำรวจเป็นแนวทางอันนำไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ จริงอยู่แม้ว่าผู้มีอิทธิพลไม่สามารถจะให้โทษโดยตรงต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามความประสงค์ของตนอย่างเห็นได้ชัดแต่ก็อาจมีผลในทางอ้อม โดยอาจมีการใช้ลักษณะทางอิทธิพลดังกล่าวต่อนายตำรวจระดับสูงขึ้นไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองฝ่ายซึ่งประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน ระหว่างความสัมพันธ์ของอิทธิพลและอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อกันและโดยความเป็นจริงแล้ว กลุ่มผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นเสมือนการเมืองระดับหนึ่งยิ่งต้องมีการสร้างอิทธิพลและอำนาจให้แก่ตนอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่าในระบบการเมืองนั้น อำนาจและอิทธิพลเป็นหัวใจของกระบวนการทางการเมือง เนื่องจากอำนาจทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการของการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ จนบางครั้งมีผู้กล่าวว่า “การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ”³² เมื่อเป็นเช่นนั้น กลุ่มผู้นำท้องถิ่น หรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นจึงมักใช้วิธีการสร้างความสัมพันธ์กับตำรวจในการใช้อำนาจจากตำรวจเป็นเครื่องมือ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเอง เหตุเพราะการที่ตำรวจมีอำนาจมากตามที่เคยกล่าวไว้ แต่หากจะพิจารณาว่าทำไมตำรวจถึงต้องปฏิบัติตามความประสงค์ของกลุ่มผู้มีอิทธิพลนั้น นอกจากการศึกษาที่พบและได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า นอกจากการที่ตำรวจมีความคุ้นเคยอันเนื่องมาจากการช่วยเหลือพึ่งพากันในทางหน้าที่แล้ว ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือ การที่ตำรวจขาดงบประมาณที่เพียงพอจึงต้องมีการพึ่งพากลุ่มผู้นำท้องถิ่นหรือกลุ่มอิทธิพล นอกจากนี้ยังเกิดจากลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจด้วยกันเองที่ค้ำึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวเกินไปและลักษณะโครงสร้างการบริหารงานภายในทำให้เกิดช่องว่างต่อการที่กลุ่มอิทธิพลจะเข้ามาแทรกแซง เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุให้เกิดลักษณะทางอิทธิพลขึ้นทางสังคมของข้าราชการตำรวจ ดังกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในจังหวัดนนทบุรี โดยกำนันผู้หนึ่งซึ่งถูกกล่าวหาเป็นผู้ต้องหาที่ 4

³² สุจิต จงประเสริฐ, “การเมืองในเรื่องการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 14.

ในคดีอาญา³³ ในข้อกล่าวหาเป็นเจ้าของพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญากระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งอันเป็นการไม่ชอบเพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือให้รับโทษน้อยลง และมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งข้อเท็จจริงจากการสอบสวนฟังได้ว่า ก่อนเกิดเหตุผู้ตาย (เป็นตำรวจ ชั้นยศ จ.ส.ต.) พร้อมด้วยนาย บ. ได้ขับรถยนต์กระบะมิตซูบิชิ จากจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเข้ากรุงเทพฯ เมื่อถึงเขต ต.หินกอง จ.สระบุรี เวลาประมาณ 23.00 น. ได้มีรถยนต์บรรทุกสิบล้อทะเบียน 00-0000 ซึ่งเป็นของนาย อ. มีนาย ส. ลูกจ้างเป็นผู้ขับขี่ นาย ถ. เป็นเด็กท้ายรถ เกิดเฉี่ยวชนกับรถยนต์กระบะของผู้ตาย และรถบรรทุกสิบล้อได้วิ่งหนีไปจากที่เกิดเหตุ และต่อมาผู้ตายได้ถูกนาย ม. ใช้อาวุธปืนยิงถึงแก่ความตาย ส่วนนาย ย. ได้หลบหนีออกมาจึงรอดพ้นจากการถูกยิง จากนั้นนาย ม. ได้ไปพบกับผู้ต้องหาที่ 4 ที่บ้านพักและแจ้งเหตุที่เกิดขึ้น ผู้ต้องหาที่ 4 ได้เรียกตัว ร.ต.ท. พ. ผู้ต้องหาที่ 3 มาพบและเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุพบอาวุธปืนพกสั้นอัตโนมัติขนาด 9 มม. อยู่ในมือของผู้ตาย ต่อมา จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาที่ 1 และ ด.ต. ร. ผู้ต้องหาที่ 2 ได้เดินทางไปยังที่เกิดเหตุ เมื่อเดินทางมาถึง จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาที่ 1 เห็นอาวุธปืนที่อยู่ในมือของผู้ตายมีทะเบียนจึงบอกกล่าวกับ นาย ป. ผู้ต้องหาที่ 4 และผู้ต้องหาที่ 4 ได้สั่งการให้ จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาที่ 1 ทาอาวุธปืนมาเปลี่ยน จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาที่ 1 ได้เดินทางไปยังรถยนต์ของตนเองพร้อมทั้งเปิดกระโปรงหลังรถเอาอาวุธปืนพกสั้นขนาด 12 ไม่มีหมายเลขทะเบียนพร้อมกระสุน มาเปลี่ยนกับปืนในมือผู้ตาย เมื่อเจ้าหน้าที่มูลนิธิร่วมกตัญญูมาเก็บศพ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สายสืบ ได้ทำการสืบสวนเพื่อขยายผล และ จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาคนที่ 1 แจ้งว่าพบอาวุธปืนสั้นขนาด 9 มม. บริเวณใกล้ศพ จนท.สายสืบจึงสั่งการให้ จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาที่ 1 นำปืนดังกล่าวมาส่งมอบให้ร้อยเวร และจากการสอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ น่าเชื่อว่า จ.ส.ต. ส. ผู้ต้องหาที่ 1 เป็นคนเปลี่ยนอาวุธปืน ส่วน ด.ต. ร. ผู้ต้องหาที่ 2 ร.ต.ท. พ. ผู้ต้องหาที่ 3 มีส่วนร่วมรู้เห็นแต่ไม่ดำเนินการ ส่วน นาย ป. ผู้ต้องหาที่ 4 เป็นผู้สั่งการแต่ไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในฐานะกำนัน กลับส่งเสริมให้มีการกระทำความผิด ในชั้นสอบสวนของ ป. และในรูปของคณะกรรมการปรากฏว่าให้การกลับไปกลับมา แต่ในทางคดีมีพยานหลักฐานยืนยันในการกระทำความผิด

³³ สำนวนคดีอาญาที่...../..... สภ.อ.ปากเกร็ด กองคดี กรมตำรวจ บันทึกข้อความ ลงวันที่ .. มีนาคม

และนำเชื่อว่าการรับสารภาพของผู้ต้องหาดังกล่าวให้การสอดคล้องและตรงกันในหลายประเด็น คำให้การของผู้ต้องหาที่ 1, 2 และ 3 ที่ให้การกับพนักงานสอบสวนของ ป. ในครั้งแรกเชื่อว่าเป็นความจริง

พงส. จึงมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ 1, 2 และ 3 ตามมาตรา 86, 157, 165, 179, 200 สำหรับผู้ต้องหาที่ 4 อาศัยตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ทำพยานหลักฐานเท็จ เพื่อให้ พงส. เชื่อการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดทางอาญามาตรา 83, 157, 158 และ 179 เห็นควรสั่งฟ้องเป็นกรณีรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่เรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ เนื่องจากคณะกรรมการได้รวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อ ผวจ. นนทบุรีแล้ว แต่ยังไม่อนุมัติทำการจับกุม โดยให้สอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการก็ได้สอบสวนเสร็จสิ้นแล้วไม่สามารถหาพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมได้เพราะพยานหลักฐานนั้นพอฟ้องผู้ต้องหาที่ 4 ได้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนจึงส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมเสนอความเห็นเพื่อดำเนินการตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 141 วรรคแรกต่อไป

คำให้การสอบสวนของ พงส. บ. ในครั้งแรกที่ ผู้ต้องหาที่ 1 ให้การรับสารภาพและมีพยานสอดคล้องนั้นน่าเชื่อถือกว่าคำให้การในชั้นของคณะกรรมการสอบสวน การรับสารภาพนั้นมีเหตุผล เช่นกรณีของการเปลี่ยนอาวุธปืนจาก 9 มม. เป็นปืนขนาด 12 ก็ได้ดำเนินการตามคำสั่งของ นาย ป. ผู้ต้องหาที่ 4 ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลและเพื่อหวังบิดเบือนคดีให้พ้นจากข้อเท็จจริง อันเป็นการช่วยเหลือญาติของตนเอง

สำหรับผู้ต้องหาที่ 3 จากการสอบสวนปรากฏว่า ผู้ต้องหาที่ 4 ซึ่งเป็นกำนันได้เป็นผู้ช่วยเหลือในทุกด้านทั้งในหน้าที่การงานและที่อยู่อาศัย ในวันเกิดเหตุได้รับทราบเหตุจากผู้ต้องหาที่ 4 และได้เรียกตัวมาเพื่อไปดูเหตุการณ์ด้วยกัน ในคำให้การก็ระบุว่าผู้ต้องหาที่ 4 เรียกผู้ต้องหาที่ 1 ไปพูดคุยในที่มืดประมาณ 5-10 นาที และผู้ต้องหาที่ 1 ไปที่ศพและกัม ๆ เหยย ๆ ที่บริเวณศพอีก 2-3 นาที จากนั้นถืออาวุธปืนพกสั้น ขนาด 9 มม. เทนนิบไว้ที่เอว 1 กระบอก ยังได้ร้องถามว่ามึงเอาปืนมาทำไม ผู้ต้องหาที่ 1 ตอบว่า ไม่เป็นไร และยังถามกำนัน ป. ผู้ต้องหาที่ 4 อีกว่าทำไมทำแบบนี้ ผู้ต้องหาที่ 4 บอกว่า อยู่เฉย ๆ และเมื่อให้การต่อคณะกรรมการสอบสวนและขอยืนยันว่าคำให้การที่ผ่านมานี้ไม่เป็นความจริง ไม่เห็นเหตุการณ์ ฯลฯ ในประเด็นนี้จึงเห็นได้ว่าผู้ต้องหาที่ 4 ให้การกลับไปกลับมาไม่น่าเชื่อถือ ประกอบกับผู้ต้องหาที่ 3 จบการศึกษานิติศาสตร์จะต้องมีเหตุผลในการกระทำและรู้สำนึกในการกระทำ ความผิดการให้ถ้อยคำกับ พงส. ในครั้งแรกและครั้งที่สองแตกต่างกันมาก ไม่มีเหตุผลในคำให้การครั้งที่สอง หากอ้างว่าอายุยังน้อยไม่มีประสบการณ์ก็ยังไม่น่าเชื่อเพราะเป็นข้าราชการสัญญาบัตรมาถึงถึง 3-4 ปี แต่การ

ให้การในลักษณะเช่นนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากการเกรงกลัวอิทธิพลและความจงรักภักดี การที่ผู้ต้องหาที่ 3 ทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยละเอียดแต่กลับไม่ดำเนินการปล่อยให้มีการกระทำผิดในลักษณะต่อเนื่องจากผู้ต้องหาหลายคนยอมเป็นการกระทำความผิดในฐานะเจ้าพนักงาน พฤติการณ์เช่นเดียวกับผู้ต้องหาที่ 2 สำหรับผู้ต้องหาที่ 4 จากการสอบสวนคณะกรรมการ ได้สรุปสำนวนการสอบสวนเสนอขออนุมัติทำการจับกุมต่อ ผวจ.นนทบุรีแล้ว แต่ ผวจ. นนทบุรี เห็นว่าต้องมีการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ก่อนพิจารณาสั่งการ

หลักฐานแห่งคดีมีคำให้การของผู้ที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ให้การยืนยัน เช่น ผู้ต้องหาที่ 3 ที่ยืนยันอย่างแจ่มชัดว่า ผู้ต้องหาที่ 4 เป็นผู้สั่งการในเรื่องทั้งหมด ประกอบกับผู้ต้องหาที่ 1 ให้การยืนยันว่า นาย ป. ผู้ต้องหาที่ 4 สั่งให้เปลี่ยนอาวุธปืนเนื่องจากปืนของผู้ตายมีทะเบียน (มีรูปภาพประกอบคำสารภาพ) และต่อมา ผู้ต้องหาที่ 1 กลับคำให้การว่าไม่ได้กล่าวคำดังกล่าว ซึ่งผิดปกติวิสัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายสืบที่ให้การกลับไปกลับมา ประกอบกับพยานหลักฐานและพยานบุคคลหลายปากให้การสอดคล้องต้องกันว่าผู้ต้องหาที่ 4 อยู่ในที่เกิดเหตุตลอดเวลา การที่ตนเองเป็นกำนันจะต้องรักษากฎหมาย และระเบียบวินัยแต่ไม่ดำเนินการจับกุมนาย ม. ญาติของตนที่ยิงผู้ตายถึงแก่ความตาย และยังได้ใช้อิทธิพลของตนเองข่มขู่พยานสั่งการให้ผู้ต้องหาที่ 1 นำอาวุธปืนไปเปลี่ยนทางคดีมีหลักฐานพอพ้อง เห็นควรสั่งฟ้องได้ตาม ป.อาญา มาตรา 86,157,158 และ 179

อนึ่งคดีนี้คณะกรรมการได้เสนอขออนุมัติจับกุมหรือออกหมายจับ ผู้ต้องหาที่ 4 ต่อ ผวจ.นนทบุรีแล้ว แต่ไม่อนุมัติทั้งได้สั่งการให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม แต่คณะกรรมการมีมติว่าสอบสวนเสร็จแล้ว มีความเห็นทางคดีไปแล้วจึงดำเนินการโดยเสนอความเห็นไปยังพนักงานอัยการตาม ป. วิ. อาญา มาตรา 141 วรรคแรก ในกรณีนี้เห็นควรเสนอพนักงานอัยการพิจารณาต่อไปตามนัยแห่ง ป.วิ. อาญา มาตรา 143 ซึ่งจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแล้วแต่การวินิจฉัยต่อไป ซึ่งผลจากการวินิจฉัย แม้จะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาที่ 4 เป็นผู้บัญชาการในการดัดแปลงสภาพศพและหาอาวุธมาเปลี่ยน และจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ 1,2 และ 3 จึงได้มีการสั่งดำเนินคดีกับผู้ต้องหาดังกล่าว ส่วน นาย ป. ผู้ต้องหาที่ 4 ไม่ได้รับอนุมัติให้จับกุมตัวจากผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดกระทรวงมหาดไทยแต่ในการพิจารณาวินิจฉัยตัดสินในระดับรองอธิบดีกรมตำรวจได้เห็นชอบให้มีการสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ 4 ตามความเห็นของ ผบก.คดี ที่เสนอ ดังนั้นจากกรณีดังกล่าวสามารถชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลที่สามารถชี้้นำในการใช้อำนาจของข้าราชการ เพื่อช่วยเหลือปกป้องผลประโยชน์แก่พรรคพวก

ของตนอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเป็นเช่นนี้ลักษณะทางสังคมหรือกระบวนการทางสังคมที่ดำเนินไป กล่าวได้ว่าไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงหรือแยกแยะวิธีปฏิบัติอันเนื่องมาจากอิทธิพลและอำนาจออกจากกันได้ อย่างไรก็ตามก็ดีอิทธิพลที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมิได้หมายความถึงอิทธิพลที่เกิดขึ้นในสังคมไทย หรือสังคมอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่นั้นสามารถใช้ลักษณะทางอิทธิพลในทางสร้างสรรค์ได้ ดังจะนำเสนอในบทต่อไป